

Mottagarens referens: LI2024/01748
Regeringskansliet
Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Remissvar över rapporten Reglering av veterinärpersonal med mera vid höjd beredskap

Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) har anmodats inkomma med synpunkter på ovan rubricerade remiss och önskar framföra följande synpunkter.

Sammanfattning

SVA instämmer i stort i de slutsatser och förslag som framförs i den gedigna rapporten men vill lämna några särskilda påpekanden.

- Flera av frågorna som berörs i rapporten behandlas också i utredningen Plikten kallar! SOU 2025:6, vilken nu är ute på remiss. SVA föreslår att förslagen i rapporten inväntar resultatet av utredningen Plikten kallar!
- Förslaget att ersätta Krigsveterinärförordningen (1982:648) med en ny samlad författning bifalles.
- SVA ser fördelar med civilplikt och att kunna peka ut personer som kan utbildas och övas, då speciella behov kan finnas under höjd beredskap. Fördelarna med allmän tjänsteplikt överväger dock, då det kan vara svårt att förutse det exakta behovet av viss personal.
- SVA ser svårigheter med att ersätta bortfall av personal med specialkompetens genom att ta emot arbetstagare anvisade av Arbetsförmedlingen.
- Den föreslagna lösningen för privata aktörer som SVA förordar är alternativet att genom lag ålägga privata verksamheter inom djurens hälso- och sjukvård vissa skyldigheter inför och vid höjd beredskap. Sådan reglering av skyldigheter för privata verksamheter bör utformas så enhetligt som möjligt.
- SVA ställer sig bakom förslaget att ge Jordbruksverket i samråd med SVA i uppdrag att utreda vilka sjukvårdsprodukter som bör lagras. Vidare instämmer SVA också i förslaget att uppdra till Jordbruksverket, Läkemedelsverket och SVA att utreda formerna för beredskapslagring.

- För att på ett effektivt sätt använda veterinära resurser ser SVA ett behov som beredskapsmyndighet att vara med i samordningen inför framtagande av en beredskapsplan för den veterinära verksamheten för vilken länsstyrelserna förslås som ansvarig. Den samordnade planeringen kan uppnås genom det arbete som bedrivs inom beredskapssektorn.
- SVA ser att det behöver bli tydligt på vilket sätt laboratorieverksamheten utgör en del av den veterinära verksamheten avseende en samordnad beredskapsplanering.
- Förslaget om författningsstyrd lägesbildshantering med rapporteringsskyldighet till länsstyrelserna innebär införande av en parallell struktur i förhållande till den som tillämpas inom beredskapssektorn. För att undvika att det uppstår parallella system behöver frågan utredas vidare.

Specifika synpunkter

SVA instämmer i stort i de slutsatser och förslag som framförs i den gedigna rapporten.

Av rapporten framgår att Jordbruksverket och Livsmedelsverket fått i uppdrag av regeringen att utreda behovet av reglering av viss personal för arbete med djurhälsa, djurskydd och säkra livsmedel vid höjd beredskap. Det ska finnas möjlighet att kraftsamla så att samhällsviktig verksamhet som är nödvändig för totalförsvaret kan fortsätta i händelse av höjd beredskap. SVA instämmer helt i att en sådan reglering behövs och förslaget att ersätta Krigsveterinärförordningen (1982:648) med en ny samlad författning bifalles.

Totalförsvarsplikt

Veterinärpersonal omfattas idag av lagen om totalförsvarsplikt 1994:1809. Denna plikt fullgörs genom värnplikt, civilplikt eller allmän tjänsteplikt.

Rapporten föreslår allmän tjänsteplikt som rättslig grund för att säkerställa personalförsörjning av totalförsvarsviktiga verksamheter inom djurhälsa, djurskydd och säkra livsmedel vid höjd beredskap. SVA delar synen på de för- och nackdelar med civilplikt och allmän tjänsteplikt som beskrivs och instämmer i slutsatsen att allmän tjänsteplikt är den bästa lösningen. Civilplikt är ett mindre flexibelt alternativ. SVA ser dock vissa fördelar med denna, i att kunna peka ut personer som kan utbildas och övas, särskilt i de fall verksamhet eventuellt ska bedrivas på

andra platser i landet. Det senare kan medföra ett ökat behov av specialiserad personal. Det kan dock vara svårt att förutse det exakta behovet av viss personal och därför överväger ändå fördelarna med allmän tjänsteplikt.

SVA ställer sig tveksam till att det under höjd beredskap skulle gå att ersätta bortfall av personal genom att Arbetsförmedlingen anvisar arbetstagare till myndigheten. De personalkategorier som SVA identifierat har den specialkompetens SVA främst kommer att behöva (biomedicinska analytiker med specialkunskaper inom veterinärmedicinsk laboratorieverksamhet och laboratorieingenjörer) har en god arbetsmarknad och står troligen inte till arbetsmarknadens förfogande via Arbetsförmedlingen. En utmaning kan snarare vara att hantera undanträngningseffekter av att även humansidan kommer att ha behov av biomedicinska analytiker.

Personalförsörjning och beredskapslagring

Rapporten pekar på att det kan komma att bli nödvändigt med omprioriteringar och förflyttningar av personal för att upprätthålla samhällsviktig veterinärverksamhet.

Länsstyrelserna föreslås att som komplement till Arbetsförmedlingen tilldelas anvisningsrätt av personal inom sitt geografiska område. För att få en likformig lösning av anvisningsrätt inom alla sektorer samt för att undvika ytterligare administration och registerhållning förordar SVA en enhetlig lösning. Frågan om anvisning har utretts i utredning Plikten kallar! SOU 2025:6 som nu är ute på remiss. Denna utredning behandlar även möjligheten till krigsplacering av myndigheters personal med allmän tjänsteplikt som grund.

Som rapporten pekar på behövs en helhetslösning för att tillgodose behovet av tillgång till personal och att verksamhet vid djurhälsoorganisationer och privata veterinärföretag inriktas mot totalförsvarsviktig djurhälsovård. SVA menar att den bästa lösningen avseende privata aktörer är alternativet att genom lag ålägga privata verksamheter inom djurens hälso- och sjukvård vissa skyldigheter inför och vid höjd beredskap. SVA ställer sig bakom uppfattningen att regleringen av skyldigheter för privata verksamheter bör utformas så enhetligt som möjligt, jämför lagstiftningen om elektronisk kommunikation. Alternativet att teckna avtal med djurhälsoorganisationer och privata veterinärföretag att fortsätta verksamheten med viss inriktning vid höjd beredskap tror SVA endast är en framkomlig väg i ett

fåtal undantagsfall där annan lösning inte är möjlig. Avtalen skulle inte innebära någon rätt att disponera avtalspartens personal. Även om ett avtal skulle innehålla preciserade åtaganden vid höjd beredskap skulle ett faktiskt fullföljande vara en stor osäkerhetsfaktor, vilket erfors under pandemin. Det skulle dessutom vara en mycket kostsam lösning, för vilken finansiering inte finns idag.

Beredskapslagringsfrågor föreslås utredas vidare. I rapporten föreslås att Jordbruksverket i samråd med SVA får i uppdrag att utreda vilka sjukvårdsprodukter som bör lagras. Inför ett sådant uppdrag vill SVA påpeka att det i samband med pandemin bildades en samverkansgrupp för myndigheter med laboratorier för strategiska varor. Denna samverkansgrupp skulle kunna bidra med erfarenheter till utredningen. Vidare instämmer SVA i förslaget att uppdra till Jordbruksverket, Läkemedelsverket och SVA att utreda formerna för beredskapslagring. (SVA noterar dock att förslaget att SVA deltar i uppdraget fallit bort i rapportens sammanfattning).

Beredskapsplanering och lägesbilder

SVA delar åsikten att det behöver finnas en fungerande beredskapsplanering – med förmåga att identifiera totalförsvarsviktiga verksamheter, skapa lägesbilder samt att prioritera personal.

I rapporten föreslås länsstyrelserna ges i uppdrag att upprätta en beredskapsplan för den veterinära verksamheten. För att veterinära resurser används på effektivt sätt föreslås en samordning på nationell, regional och lokal nivå av Jordbruksverket, Livsmedelsverket och länsstyrelsernas beredskapsplaner. SVA har som beredskapsmyndighet behov av att vara med i samordningen. Det behöver tydligt framgå att laboratorieverksamhet ingår som en del i den veterinära verksamheten. SVA menar att den samordnade planeringen kan uppnås genom det arbete som bedrivs inom beredskapssektorn.

För att möjliggöra en planering för länsstyrelserna föreslås att de får tillgång till uppgifter över veterinärpersonal. Det är viktigt att uppgifter över veterinärpersonal även omfattar den föreslagna utvidgade kretsen av veterinärpersonal, alltså även personal identifierad som viktig för laboratorieverksamhet. Det är oklart hur uppgifterna över personal ska hanteras, om det ska skapas ett ytterligare register

för detta. SVA menar att frågan om uppgiftnhämtning och register behöver utredas vidare.

SVA föreslår att myndigheten får i uppdrag att identifiera aktörer inom laboratorieområdet som bedriver totalförsvarsviktig verksamhet. En förutsättning för ett sådant uppdrag är att SVA utses som totalförsvarsmyndighet, vilket föreslogs i utredningen SOU 2023:50 En modell för svensk försörjningsberedskap.

Länsstyrelserna föreslås hantera lägesbilder avseende personalförsörjning genom författningsstyrd rapporteringsskyldighet. Det kan vara svårt att få en lägesbild över biomedicinska analytiker med specialkunskaper inom veterinärmedicinsk laborieverksamhet och laboratorieingenjörer, var de finns och om de skulle kunna omfördelas eller anvisas. Även de stora djursjukhusen, beredskapsdjursjukhus, kommer att ha behov av dessa personalkategorier. En utmaning är också att hantera undanträngningseffekter av att även humansidan kommer att ha behov av biomedicinska analytiker. Avseende lägesbildsrapportering finns det idag upparbetade kanaler inom beredskapssektorerna. Om lägesbildshanteringen blir författningsstyrd med rapporteringsskyldighet till länsstyrelserna skulle detta innebära införande av en parallell struktur i förhållande till den som idag finns inom beredskapssektorn. För att undvika att parallella system uppstår behöver fråga utredas vidare.

Författningsändringar

Begreppet veterinärpersonal behöver förtydligas i författningstexten. Detta är särskilt viktigt då förslaget, vilket SVA ställer sig bakom, är att även biomedicinska analytiker med specialkunskaper inom veterinärmedicinsk laborieverksamhet och laboratorieingenjörer ska omfattas av begreppet.